

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Elementa Doctrinae De Circvlis Coelestibvs, Et Primo Motv

Peucer, Kaspar

Vitebergae, 1576

VD16 P 1990

Quid sint stellæ, & quod ad suorum orbium motum circumferantur.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56559)

stant, alias longius, alias minus longe. Cum à terra recesserunt longissimè, absunt 77 2000 passuum. Eo usq; enim vapores à terra efferri atq; euehi possunt, ibidemq; coguntur & addensantur. Cum proxime terram constituerunt, 288000 passuum distant. Sed tractatio de parte Mundi elementari huc non pertinet, nisi quantum de terra, ut vniuersi centro, dicendum erit.

Quid sint stellæ, & quod ad suorum orbium motum circumferantur.

ÆTHEREA regio Cælum vocatur, & orbium cœlestium systema, ac stellarum continet corpora.

Cælum corpus est orbiculare & sphericum, à Deo opifice, immensa sapientia & potentia, Verbo ex actu perspicuo, id est, materia purissima, summe perspicua ac tenui, & luce perfusa, densatum concretumq; ac formatum tornatili rotunditate in compagem solidiorem plurium ac distinctorum orbium velut excavatorum, instar lucidissimarum membranarum, expertem qualitatum elementarium, & immunem à motibus ac mutationibus nature inferiori,

hoc fine, ut distincti orbes, variatis admi-
 nistrante lege & ordine motibus, adfixa ipsis stellarum
 materia perpetuo motu circumagant, quod corpus,
 materia potentia fabricatum est, & absolutum tali
 conditione, sic, ubi Periodus circumacta fuerit, ad
 materia & conditoris iussum colliquescet rursus in-
 materia, ut Esaias inquit, & renouabitur.

Materia cœli, ut sacræ literæ testantur, ex
 materia est, in tenuissimum fusa atq; extensa halitum,
 materia clarissima imbutum, quem membranarum in-
 materia, in solidiorem consistentiam mirabili sapientia
 materia potentia Deus firmavit. Condidit enim initio
 materia SOLO VERBO ἐκ τῆς μίοντος, id est,
 materia nihilo, tria hæc, διαφανές & ὀψυγεία, id est, per-
 materia clarum actu seu lucidum, διαφανές δ' ὠάμεα, id
 materia perspicuum potentia, & lucis per se ac sua na-
 materia tura expers, sed tale, quod communicatione lucis
 materia opacum, & Opacum: hoc est, ut sacræ literæ lo-
 materia quuntur, cœlum, terram, & lucem, tanquam futura
 materia principia reliquorum corporum. Reliqua vero
 materia ἡδὴ γε γινώσκω formavit, ut testatur
 materia creationis. Et διαφανές δ' ὠάμεα ignem,
 materia & aquam complexum, positum, & natura me-
 materia dia est inter duo extrema contraria, scilicet per-
 materia clarum & ὀψυγεία & Opacum.

D 2 Stella

Stelle sunt partes suorum orbium globosæ,
 perspicuæ & lucidæ, densiores orbibus, & mole
 exactæ materiæ perspicuæ, & copia complicatæ lu-
 cis, ideoq; visui, ut orbis ipsi, non peruiæ, formatæ
 ex eadem cæli simplicissima & purissima materia,
 densata primùm atque contracta ad certas orbium
 partes, maiore copia & mole, non eadem ubiq; sed
 differente, collectioneq; & coagmentatione in soli-
 diiores orbis conglobata cum certo demenso lucis,
 hoc fine, ut collectam hoc modo & distributam certa
 proportione lucem primam spargant quoquo
 versus, tali discrimine, ut Sol fons sit præcipuus &
 ὄχμῶν τοῦ πρῶτου γόυς φωτός, & conceptæ lucis
 fulgore cum elementarem orbem collustrat &
 compleat, tum lunam & stellas cæteras suæ quidem
 lucis demenso imbutas, sed rariore, magis illuminet
 reflexione & fractione communicatæ lucis, & lu-
 mine ac motu suo diurna atq; annua describat spa-
 cia. Luna vero nocti præsit, & mensura inter-
 ualla definiat, metiatur ac temperet. Cum viro-
 que lumine cætera stellæ errantes & inerrantes,
 suis circumuectæ orbibus, varie afficiant elementa-
 rem orbem.

Sol fons lucis non solum inferiora, sed super-
 riora

quocumque splendore & fulgore radiorum suorum
 illustrat & complet. Stellae vero cum proprio
 ingenito lumine, quod luce solis imbecillius est,
 tum alieno, quod à sole quidem accipiunt
 aetheriorum solis à perspicuis stellarum corporibus re-
 fractione & fractione, sed dissimiliter. Inter reli-
 quas enim omnes, quod natura magis sunt $\delta\mu\omicron\iota\omicron$ -
 quae & undique rare ac perue, lumen solis
 equaliter diffunditur ac penetrat, totasq; explet,
 nullas augetis & deficientis luminis vices su-
 rant.

At luna, cum sit $\delta\nu\omicron\mu\omicron\iota\omicron\mu\phi\eta\varsigma$, & alibi ra-
 diosiores, alibi densiores ac compactiores habeat par-
 tes, nec equaliter nec undique lumine solis im-
 plentur, sed plus luminis rariore partes hauriunt,
 magisq; nitent ac splendent, minus opacae, quae
 obscuriores esse conspiciuntur, ut maculae in Lu-
 na ostendunt. Nec totus orbis undique simul illu-
 minatur. Radij enim partibus densioribus obsta-
 ntibus penetrare, & ad auersam pertingere partem,
 nequeunt. Ideo ea semper globi lunaris pars lu-
 mine expletur, quae ad solem conuertitur: Auersa,
 & destituitur solis radijs, & opaca est atque ob-
 scura. Ob hanc causam singulis mensibus certas
 vices diuersarum $\phi\alpha\sigma\epsilon\omega\mu$ aucti diminutiq; luminis

subire cernitur, quas inde acquirit, quod mutato loco in zodiaco alias plus, alias minus de illuminata parte nobis obuertit atq; ostendit.

Rotunda vero esse stellarum corpora, cum sphaericae figurae solis lunaeq; in Eclipsibus conspicue ostendunt, tum hoc conuincit $\phi\alpha\nu\acute{o}\mu\delta\nu\omicron\nu\omicron\pi$, quod omnibus ex quibuscunque illi partibus terrae eodem tempore stellas contueantur, globosa apparent: Id non fieret, si aut plana essent, aut $\delta\nu\sigma\kappa\omicron\epsilon\delta\eta$. Experimur enim plana quaecunque, siue rectis includantur lineis, siue circularibus, in sublimi collocata, toties figuras variare suas, quoties, qui ex humiliori loco ea obseruant & aspiciunt, locum suum situmq; mutant. Etsi vero reuera globosa sunt, ob nimiam tamen distantiam plana videntur nobis. Quod cur fiat, Vitellio demonstrat propositione 65 libri 4. opticae.

Nec mouentur stellae proprijs per se motibus, sed accidentarijs ad motum orbium, quibus inhaerent, ut partes ad motum totius. Cuius enim globoso corpori duo tantum competunt motus proprii, $\kappa\acute{\upsilon}\lambda\alpha\sigma\iota\varsigma$ $\nu\epsilon\chi$ $\delta\iota\nu\omicron\sigma\iota\varsigma$, id est, volutatio & conuersio in gyrum. Stelle ergo cum sint globosae, si proprio aliquo & primario motu agitantur, aut huc illuc volutantur, aut aguntur in gyrum. Sed
nec

gyantur, quod circumacta, eam quam semel
 obuerterunt & ostenderunt faciem, non mu-
 id vero circa suum axem orbiculariter in vno
 conuersis necessario accideret, alijs eo motu
 alijs partibus, alijs amatis rursus atq; occulta-
 Nec volutantur, situm enim locumque, quem
 be suo obtinent, nunquam mutant, quod pro-
 uentis eueniret. Non ergo proprio ac prima-
 to motu circumferuntur, sed accidentario suo-
 circumactu orbium. Qui qualis sit, nunc expo-
 nemus.

Quod Cœlum in orbem circum- uoluatur.

OMNIS motus secundum locum, quem φορά
 vocant, simplex est, aut mixtus. Simplex aut
 est εὐθεῖα φορά, aut circularis, περιφορῆς ἢ
 κύκλω. Circularis agitur circa medium
 centrum. Rectus vel à medio sursum effertur,
 vel ad medium deorsum tendit, ἢ κἀνω
 φορά secundum rectissimam lineam. Simplex motus
 simplicibus competit corporibus, mixtus mixtis con-
 stant, quæ ferè mouentur ad motum illius simplicis
 corporis, quod in quouis præponderat, & superat
 vincit reliqua. Quod ergo cœlum in orbem

D 4 vertatur,